

Примљено:	19.03.	2014 год.
Фрм.јед.	Број	Бројлог
08	756	

**СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ФИЛОЛОШКЕ, ФИЛОЗОФСКЕ И СОЦИОЛОШКЕ
НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ**

Молим да у складу са чл. 55. Закона о високом образовању и чл. 64. и 69. Статута Универзитета дате сагласност на извештај о урађеној докторској дисертацији:

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Презиме и име кандидата
Мр Елезовић Далибор
Назив завршеног факултета.
Филозофски факултет
Одсек, група, смер
Историја.
Година дипломирања
2001
Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма
Новопазарски кадилук почетком XVII века.
Научно подручје.
Историја
Година одбране магистарског рада, односно положеног задњег испита докторског студијског програма.
2007
Факултет и место
Филозофски факултет Косовска Митровица
Број публикованих радова: (до три рада)
1. Елезович, Далибор. "Описание России в хронике анонимного швейцарца конца XVIII в.", <i>Вопросы истории</i> , 3 (2013): 164-167 M23 2. Elezovic, Dalibor. "Reports of the Swiss police concerning the persecution of Bulgarian communists in Fribourg in 1919." <i>Erohi Journal of History</i> , 19, 1 (2012): 115-120 M51 3. Елезовић М. Далибор. "Глобализација – феномен раног модерног доба", у <i>Глобализација и десеверенизација</i> , прир. В. Вулетић, Ј. Ћирић, У. Шуваковић, 347-360. (Косовска Митровица: Филозофски факултет, Београд: Српско социолошко друштво, Институт за упоредно право, 2013) M14
Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен.
Филозофски факултет Универзитета у Приштини Косовска Митровица
Радно место
Асистент на Катедри за историју
ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА
Назив дисертације.
Франц Гулиман (1568-1612) – касни хуманизам и католичка реформација
Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о научној заснованости теме
www.fifa.pr.ac.rs
Научна област УДК (текст)
Историја 94:929 Гулиман Ф. 930.85 (4)"16/17".
Ментор и састав комисије за оцену дисертације.

Проф. Др Марко Атлагић, ментор
Проф. Др Бранко Бешлин
Проф. Др Александар Растовић

Значај и допринос докторске дисертације

Дисертација мр Далибора Елезовића показује интересантност проучавања тема из ране модерне историје. Треба нагласити да тема дисертације попуњава празнине у нашој историографији када је реч о темама из опште историје. Дисертација се односи на проучавање културолошких и друштвених односа на простору хабзбуршке државе крајем 16. и почетком 17. века. Рад прати развој истраживања раног модерног доба у савременој европској историографији, бави се слојевитим проучавањем овог историјског периода, као и његове структуралне сложености, кроз тумачење његових посебно дефинисаних културних епоха и времена конфесионализације. Са становишта раномодернистичке историографије, тема припада историји историографије, историји конфесионалних односа и укупних друштвено-културних процеса раног модерног доба. Истраживања у оквиру докторске дисертације тумаче католичку реформацију као период коренитих промена у Римокатоличкој цркви у 16 и 17. веку. Црква се реформисала изнутра, покушавајући да се супротстави последицама реформације. Кандидат је радом пружио допринос разумевању процеса католичке реформације која има свој историјски ток, он сеже у време знатно пре реформације и има особеност и суштинску различитост од контрареформације. Та специфичност се није огледала у репресивним мерама, већ у суштинским настојањима да се црква изнутра трансформише и победи слабости које су угрозиле њено биће.

Значај дисертације је и у појашњавању питања конфесионализације, која се дефинише као друштвени процес у раном модерном добу који је произвео дубоке промене, не само у религијском животу, већ у свим друштвеним сферама.

Кандидат је у дисертацији показао достигнућа савремене европске историографије, чији је став да је коришћење појма реформације и контрареформације као назива за епоху ван црквене историје дискутабилно. Особито из разлога што су се у овом периоду дешавали и други формативни историјски процеси, борбе око хегемоније у Европи, друштвене трансформације, сталешки ратови и колонијална експанзија. Дисертација упознаје научну јавност са тенденцијама у савременој европској историографији, које намећу интересовање за истраживања унутрашњих кретања и обнове у Римокатоличкој цркви, у раном модерном добу. Истичемо значај дисертацију кроз чињеницу да у нашој историографији ово научно питање није наишло на значајнија интересовања. Стога је важан задатак дисертације да објасни основне одлике процеса католичке реформације и места, које ово питање заузима у европској историографији.

Вредан допринос дисертације представља тумачење улоге јаких центара науке и уметности који су се јавили крајем 16. и на почетку 17. века, а који су условили да се тај период дефинише као посебна културна и историјска епоха – касни хуманизам. Рад приказује време између хуманизма и барока као особену културно-историјску епоху са својим специфичностима. Реч је о кратком периоду, некој врсти прелазне етапе у културним и историјским појавама. Те чињенице су нагнале научнике, да овај период

дефинишу као касни хуманизам још у првој половини 20. века. Рад презентује главне елементе који дефинишу ову епоху, различите друштвене посебности и читав низ културних, уметничких и образовних елемената који се у то доба развијају.

Дисертација пружа допринос осветљавању Гулиманове биографије, посебно у историјском контексту епохе у којој је живео и стварао. Тумачећи његов животни пут доприноси схватању ондашњег друштва, у којем је дечак из обичне сиромашне породице могао стићи до положаја царског саветника и историчара. Католичка реформација афирмисала је извесне вредности у образовању којима стреми и савремено друштво.

Значај дисертације је што кроз анализу целокупног Гулимановог историографског дела пружа увид у историографију његовог времена. У Гулимановом делу приказане су многе сцене из европске средњовековне историје и даје мишљење о многим питањима из прошлости Европе. Рад обрађује важна Гулиманова дела, међу којима је *Историја Хабзбурговаца*, као једно од највећих историчаревих истраживачких резултата и домета ондашње историографије.

Гулиман је благодарем својим делима, заслужио поверење цара Рудолфа II, који га је именовао за официјелног историчара династије и свога саветника. Значај рада је што приказује да је Гулиман на промоцији хабзбуршке државне и династичке идеологије уско сарађивао са надвојводом Максимилијаном III, који је стајао на челу центра те пропаганде. Дисертација доприноси осветљавању значаја Гулимановог опуса у проучавању развоја западноевропске хералдике и помоћних историјских наука.

У закључку дисертације су наглашене везе и улога Гулимановог историографског и хуманистичког опуса у култури католичке реформације и касног хуманизма. Потенцира допринос Гулимановог историографског дела развоју историографије раног модерног доба.

Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Да је докторска дисертација мр Далибора Елезовића оригинални научни рад потврђује њен истраживачки део. Кандидат је користио необјављену архивску грађу која се чува у швајцарским архивима (Манастирском архиву Ајнзиделн, Државном архиву Солотурн и Државном архиву Фрибург). Наглашавамо да је кандидат користио грађу различитих канцеларија из времена с краја 16. и почетка 17. века. Поред тога, тумачењем Гулимановог опуса, дао је допринос познавању културе и историографије раног модерног доба. Нека од најзначајнијих Гулиманових хуманистичко-уметничких остварења раритетне су књиге, које нису научно обрађене, те је њихова обрада представљала истраживачки изазов. Питање проучавања и тумачења епохе касног хуманизма, као и католичке реформације можемо рећи, недовољно је познато у српској и балканској историографији. Важан сегмент дисертације представља проучавање грбова и хералдичких симбола у Гулимановом опусу. На тај начин дисертација пружа оригиналан научни допринос познавању више аспеката раног модерног доба.

Оцену о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Докторска дисертација мр Далибора Елезовића урађена је у складу са образложењима наведеним у пријави дисертације, као и стручним и методолошким задацима које је поставио ментор. Дисертација има укупно 549 страна, што сведочи о испуњености

обима у односу на задатак теме. Кандидату је структуру рада наметнула вишеслојност друштвених збивања, које је требало обрадити и укомпоновати у прегледну и хармоничну целину. Стога се рад нашао укомпонован унутар два дела. Први носи наслов: *Простор и време: епоха у којој је живео и стварао Франц Гулиман*. У складу са тим, прва глава првог дела рада приказује историјску панораму Конфедерације и Светог римског царства с краја 16. и на почетку 17. века. Друга глава дисертације односи се на католичку реформацију и касни хуманизам, епохе које су се одвијале паралелно, доприносећи развоју европске културе кроз раличите видове науке и уметности. Католичка реформација је независан процес у односу на контрареформацију, која је обухватала политичке, војне и правне мере уперене против реформације. Трећа глава је посвећена Гулимановом образовању и професионалној служби. Тумачењем Гулимановог професионалног ангажмана и његовог стваралаштва, кандидат је утврдио да су они у зависној вези. У другом, фундаменталном делу *Историографско дело Франца Гулимана*, обрађен је волуминозни Гулиманов историографски опус. Ради се о главном задатку рада, обради историчарев историографског дела у контексту стваралаштва касног хуманизма и католичке реформације. Истраживање мр Далибора Елезовића је показало да су у стожер Гулимановог стваралаштва уткане хришћанске вредности са становишта католицизма, према којима је Римокатоличка црква једина легитимна да те вредности чува и преноси. Прва глава другог дела односи се на стваралачки успон овог хуманисте. У другој глави кандидат је обрадио богати Гулиманов поетски опус, који је готово у потпуности био неистражен. Централна идеја поезије овог хуманисте заснива се на темама из хришћанске етике и предања Римокатоличке цркве. У трећој глави се бавио анализом дела Гулимановог историографског опуса који се односи на историју швајцарског простора. Четврту главу посветио је месту Гулимановог опуса у контексту културе и историографије католичке реформације. У истој глави кандидат осветљава улогу Гулимана као историчара Хабзбуршке династије и званичног царског историчара. Приказује укљученост историчара у хабзбуршку империјалистичку пропаганду, смишљену и плански вођену из центра, који је окуљао водеће интелектуалце. Последњу главу дисертације кандидат је посветио, у првом реду грбовима и хералдичким симболима у Гулимановом делу, али и његовом доприносу развоју низа помоћних историјских наука. На крају рада дата су три прилога, копије насловне стране Хронике Фрибурга, Генеалогска таблица Салијске династије, коју је израдио Гулиман и посвета Карлу Емануелу Савојском из књиге *Apostolica*. Вредно је нагласити да се у прилозима налазе и две историјске карте: Конфесионална структура Светог римског царства у другој половини 16. века и Конфесионална структура Швајцарске у 17. веку. На крају дисертације је библиографија, односно списак коришћених извора и литературе. Дисертација садржи запажен број од 1968 документационих напомена.

Научни резултати докторске дисертације

С обзиром на то, да место историографије раног модерног доба у контексту укупног развоја историјске науке није потпуно осветљено, мр Далибор Елезовић је кренуо у истраживања с циљем упознавања научне јавности у вези са овим питањем.

Истраживање на теми дисертације било је усмерено и на друге појаве: конфесионализацију Европе, односно време католичке реформације, развоја хуманистичке мисли и стваралаштва, и борбе хуманиста за модерну Европу. Реализацијом пројекта дисертације кандидат је дошао до низа значајних и интересантних закључака.

Швајцарски простор је репрезентативан за изучавање европске историје раног модерног доба, пошто су се на њему појавила два правца реформације, као и познати хуманистички центри.

Благодарећи систематском образовању у ондашњим водећим католичким образовним институцијама Гулиман се развијао у хуманисту и интелектуалца путем који је обећавао успех. Његов образовни пут сведочи о вредностима оновременог западноевропског друштва, које је давало шансу свима који су били вредни и жељни знања.

Професионални ангажман младог хуманисте значајно је утицао на његово стваралаштво. Током службовања на месту наставника и управника Латинске школе у Солотурну, почеће да схвата ондашња друштвена збивања. Као секретар амбасадора Шпаније у Луцерну, упознао се са политиком коју је спроводио „католички краљ“ Филип II на овом простору. Положај професора на једном од водећих универзитета ондашње Европе, у Фрајбургу, и именовање за историографа и саветника цара Рудолфа II издићи ће га у врх интелектуалне слите.

Упркос контроверзама око Гулимановог идентитета, истраживања кандидата су показала да је Гулиман живео и стварао у време које је прихваћено од стране највећег броја истраживача. Најбољи доказ да је он стварна историјска личност, иза које се не крије никакав каснији историчар или више њих, су његова дела. Како се мр Далибор Елезовић први упустио у анализу целокупног опуса овог хуманисте, аргументовано је закључило да су дела наведеног опуса настала из пера једног човека.

Римокатоличка црква је у времену католичке реформације успела покренути нов талас у науци и култури. Гулиман је настојао да у ондашњој историографији наметне утицај дела која су била привржена вредностима старе цркве. Његово опсежно дело проблемски и садржајно уткано је у културу католичке реформације. Гулиманова поезија представља симбиозу поетских форми формираних у полету касног хуманизма и духовне поезије коју је изнедрила католичка реформација.

Гулиманов опус стоји на бранику Римокатоличке цркве, супротстављајући се реформаторској историографији, која је била у успону. Репрезентативна дела историографије католичке реформације су *Историја смрти Филипа II* и *Историја стразбуришких епископа*, као и обимна дела Гулиманове духовне поезије. *Историја Хабзбурговаца* представљала је у оно време најобимнију историју ове династије у којој су била синтетизована сва знања о њеној најстаријој прошлости.

Гулиман је својим опусом и напредним методом, који је искристалисао у делима, с правом понео епитет полихистора. Његово умеће дефинисања историјског проблема и проналажења узрока који су до њега довели, превазилази границе историографије времена у коме је живео. Кроз Гулиманов опус се сагледава развој историографије раног новог века. Кандидат је истакао посебну вредност Гулимановог истраживања савремене историје и критичке анализе савремене историографије

Анализа грбова у делима овог историчара показује развој европске хералдике, посебно хабзбуршке.

Гулиман је дао велики допринос напретку историографије, који се првенствено огледа у обради важних тема, критичком односу према изворима и полихисторским приступом изучавању прошлости.

Примењивост и корисност резултата у теорији и пракси

Резултати до којих је кандидат дошао, у току истраживања на докторској дисертацији, корисни су за развој историјских проучавања и познавања периода раног модерног доба. Сазнања настала у току истраживања, примењива су у историографији, а имаће и примену у наставном процесу на студијском програму историје. То показује да је предметна докторска дисертација теоријски и практично вредан научни рад

Начин презентирања резултата научној јавности

Кандидат мр Далибор Елезовић је у раду користио необјављену архивску грађу западноевропске провенијенције. Полазећи од задатка истраживања а у циљу провере постављених хипотеза, обрадио је дела Франца Гулимана, настала крајем 16. и почетком 17. века. Рад на проблему истраживања заокружио је релевантном научном литературом и подацима из објављених извора, што је презентовао у предвиђеном делу дисертације. Тиме је формирао добру основу за реализацију задатка пројекта докторске дисертације. Тема дисертације поставила је захтеве који су у сагласју са савременим кретањима историјског истраживања, које се протеже на све бројнија подручја људског живота. Стога је кандидат различитим методама приступио проучавању Гулимановог хуманистичко-уметничког и историографског опуса. Базична истраживања спроведена су уз примену анализе и синтезе, апстракције, конкретизације, генерализације и других логичко-сазнајних метода и поступака. Историјским методом је извршио временско и просторно лоцирање предмета истраживања и критичку обраду сачуваних сведочанстава о њему. Применио је историјски метод у складу са истраживањем специфичне проблематике, и комбинован са одређеним врстама општих и посебних научних метода и поступака. Методологија истраживања у дисертацији Далибора Елезовића, значајним делом је зашла у домен интердисциплинарности. Стога је приликом обраде Гулимановог поетског опуса успешно користио и методе проучавања књижевности, како би књижевно уметничка дела анализирао са становишта историчара истраживача. Кандидат је у раду, првенствено у анализи Гулиманових поетских дела и приватне кореспонденције, користио и метод анализе садржаја, као један од начина проучавања друштвеног општења. Тумачећи друштвено општење које се састоји од одашиљача поруке, примаоца и садржаја поруке, те елементе је истраживао у писаном општењу једног активног хуманисте, са, у првом реду колективним, али и појединачним примаоцем. Кандидат је примењујући наведену методологију, успео да истражи научни задатак и одговори на постављене хипотезе, чиме је презентовао вредне научне резултате настале у току рада на дисертацији.

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи)

Докторска дисертација кроз историографско дело Франца Гулимана, и епоху у којој је живео и стварао, осветљава важне аспекте раног модерног доба. Појашњава

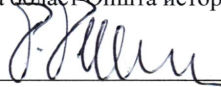
време касног хуманизма и католичке реформације, епоха које су текле паралелно, и означиле општи културни напредак. Тумачењем Гулимановог волуминозног стваралачког опуса, утврђује, да се он значајно уклапа у основне одлике каснохуманистичког стваралаштва и културне обнове коју је носила католичка реформација. Дисертација показује, да је полихисторским приступом, Гулиман дао значајан допринос развоју историографије, импресивним бројем коришћених извора и њиховом разноликом провенијенцијом. Тиме дисертација у значајној мери баца ново светло на историографију раног модерног доба, појашњавајући њене домете.

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 55.
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 64. и 69. СТАТУТА
УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ**

Проф. Др Марко Атлагић, ментор, Филозофски факултет у Косовској Митровици,
научна област Историја, ужа научна област Општа историја

Проф. Др Бранко Бешлин, Филозофски факултет у Новом Саду, научна област
Историја, ужа научна област Општа историја

Проф. Др Александар Растовић, Филозофски факултет у Нишу, научна област
Историја, ужа научна област Општа историја новог века

